

BARANYI & BERGE INTERNATIONAL CONSULTING LTD
Private Mail Bag # 50
Nuku'alofa
Tonga

Phone : +34 655 155 013
Fax : +64 93 53 17 85
E-mail : herman.berge@bbi-consultants.com

Mattilsynet Hovedkontoret
Seksjon for dyrevelferd
Postboks 383
2381 Brummundal

Torrevieja, 8. juni 2018

Att : Hege Bianca Bysheim, eller rette vedkommende
Ad : Søknad om dispensasjon fra krav om brannvarslingsanlegg KLAGE
Saksnr :
Deres Referanse : 2017/203554
Vår Referanse :
Oversendelse : E-post: hege.bianca.bysheim@mattilsynet.no
Deres faks nr : +47
Antall sider : 10
Vedlegg :
Kopi : Terje Lundquist

INNLEDNING

Det vises til tidligere korrespondanse, sist Mattilsynets e-post av 1. juni 2018 hvor vi ble gitt frist til 8. juni s.m. med å gi kommentarer til Mattilsynets vedtak/oversendelsesbrev av 26. april 2018.

2. SAKSBEHANDLINGEN

2.1 INNLEDNING

Herværende klage dreier seg om sak 2017/203554 – søknad om dispensasjon fra forskrift om velferd for småfe, § 16, tredje ledd, jf Terje Lundquists søknad av 30. september 2017.

2.2 LITISPENDENS

Som kjent åpnet Mattilsynet ny sak om samme forhold den 15. januar 2018, sak 2018/013074, hvor det ble gjennomført inspeksjon uten inspeksjon. Bakgrunn for dette kontortilsynstiltaket var Lundquists søknad om dispensasjon, jf Mattilsynets tilsynsrapport av 17. januar 2018. Inspeksjonen som ble avholdt på Hanna Margrete Edvardsdal Indrebergs kontor fremstår som fullstendig meningsløs all den tid det på det tidspunkt verserte sak omkring nøyaktig samme tema: *nødvendigheten av brannvarslingsanlegg i driftsbygning.*

Det er blitt anført herfra at saken er litispending. Mattilsynet feier dette til side ved å argumentere for at reglene om litispending bare gjelder i sivilprosessen, og ikke i forvaltningen. Anførselen er grunnløs. At forvaltningen har anledning til å avvise en klage

som berører forhold som tidligere er avgjort, er uomtvistet.¹ Dersom forvaltningen skulle arbeide etter prinsippet om at det kan åpnes ny sak over forhold som allerede er under forvaltningsrettslig behandling, ville man åpne for fullstendig kaos i administrasjonen av forvaltningssaker.

Avslutningsvis under dette punkt nevnes det for øvrig at det ikke er lagt frem opplysninger som tilsier at forvaltningen: "...var nødt til å fatte vedtak om brannvarsling." Saken var jo allerede under behandling. Dersom vi for argumentets skyld legger til grunn at vedtaket om at det skal installeres brannvarslingsanlegg er gyldig, kan vedtaket like fullt ikke fullbyrdes så lenge dispensasjonssaken pågår. I "hastevedtaket" står det at:

Du får god tid til å få på plass et brannvarslingsanlegg...Vedtaket skal oppfylles innen 15. oktober 2018.

Noe hast forelå altså ikke. I lys av disse uttalelser fremstår vedtaket av 2. mars 2018 (sak 2018/013074) som unødvendig og ikke minst utjenlig, hvor man har lagt ned mye ressurser til ingen nytte. Når dette er sagt understrekes det igjen at vedtaket er ugyldig som følge av at det pågår sak mellom de samme parter, for det samme organ, omkring det samme saksforhold / tvistetema.

2.3 KRAV OM BRANNVARSLINGSANLEGG – UNNTAKET: ÅPENBART UNØDVENDIG

2.3.1 Lovens forarbeider

forskrift om velferd for småfe § 16, tredje ledd, er gitt med hjemmel i dyrevelferdsloven § 23, som i sin tur bygger på internasjonale avtaler. Norges forhold til internasjonale avtaler er redegjort for på følgende måte i Ot.prp. nr. 15 (2008-2009), Om lov om dyrevelferd, pkt. 1.5.4:

Norsk holdning er at man så langt mulig skal gjennomføre Europarådets konvensjoner og anbefalinger i norsk rett. Disse vil således være førende for norsk regelverk. Så langt mulig har man i arbeidet med ny dyrevelferdslov vurdert og innarbeidet relevante bestemmelser vedtatt under Europarådet. Min understreking.

Lovgiver har dermed bekreftet at man har ment å bygge norsk lovgivning på Europarådets konvensjoner og anbefalinger, avtaler som for øvrig er forpliktende for Norge. Forarbeidene gir intet inntrykk av at lovgiver har ment å pålegge bøndene større byrder enn hva som fremgår av Europarådets krav og anbefalinger. Byrder må uansett ha en rasjonell forankring.

Av fortalen til Recommendations concerning sheep (1992)² (heretter omtalt som *anbefalingen*), sjette avsnitt, fremgår følgende:

Aware that the basic requirements for the health and welfare of livestock consist of good stockmanship, husbandry systems appropriate to the biological needs of the animals, and suitable environmental factors, so that the conditions under which sheep are kept fulfil the need for appropriate nutrition and methods of feeding, freedom of movement, physical comfort, the need to perform normal behaviour in connection with getting up, lying down, resting and sleeping postures, grooming, eating, ruminating, drinking, defecation and urinating,

¹ Det kan her nevnes at Fylkesmannen i Buskerud har redegjort for litispensens i byggesaker, se <https://www.fylkesmannen.no/Documents/Dokument%20FMBU/Plan%20og%20bygg/Plan-%20og%20byggningsrett/Pbl-seminar%202013/Avvisning%20av%20klage.pdf>

² Europarådets permanente komité for hold av produksjonsdyr. Komiteens anbefalinger er bindende for medlemslandene som har ratifisert disse, jf Ot.prp. nr 15, (2008-2009), pkt. 1.5.4.

adequate social contact and the need for protection against adverse climatic conditions, attack by predators, injury, infestation and disease or behavioural disorder, as well as other essential needs as may be identified by established experience or scientific knowledge;

En kan her merke seg at det er listet opp en rekke konkrete anbefalinger for sikring av dyrenes velferd. Verken brannvarsling eller brannvarslingsutstyr er nevnt mht sikring.

Anbefalingen art. 10 lyder:

For housed sheep, all reasonable precautions shall be taken to reduce the risk of fire and expert advice should be obtained from the appropriate authorities.

Consideration should be given to installing fire alarm systems which can be heard at any time of the day or night. Firefighting equipment in working order should be readily available in houses for sheep.

There shall be provision for housed livestock to be released and evacuated quickly in case of emergency. Mine understrekinger.

Bestemmelsen – som ligger til grunn for dyrevelferdsloven § 23 og forskrift om velferd for småfe § 16 – gir ikke grunnlag for en SKAL-regel hva gjelder brannvarslingsanlegg. Øvrige forarbeider gir heller ikke grunn for en slik rigid tolkning av Europarådets konvensjoner og anbefalinger. Tvert imot fremgår det av art. 10 at det må foretas en rimelighetsvurdering i alt arbeid som vedrører tiltak for å redusere brannfare. En brannvarsler reduserer ikke fare for brann, dette i motsetning til forebyggende tiltak.

Bestemmelsens annet ledd gir anvisning på at det bør *vurderes* å installere brannvarsler, men noen plikt til å installere et slikt system kan ikke leses ut av denne anbefaling. I en slik vurdering – altså, om det bør installeres brannvarsler – må det uansett/alltid foretas en fornuftig avveining.

Anbefalingen art. 26 er også relevant, og lyder som følger:

For housed sheep, the stockman should make in advance plans for dealing with emergencies such as flood, disruption of supplies, or failure of automatic equipment, and must ensure that all staff are familiar with the appropriate emergency action. At least one member of staff should always be available to take the necessary action.

Som Mattilsynet vil se har man her listet opp en rekke nødsituasjoner hvor det anbefales at det bør utarbeides handlingsplaner. Brann er ikke en av disse. Det er altså ikke anbefalt å gi regler for bonden om hvordan vedkommende skal planlegge en evakuering av besetningen under brann, hvilket vel har sin årsak i at dette er et så risikofyllt arbeid at det bør overlates til eksperter/fagfolk (brannvesenet). At evakuering under brann er vanskelig og mange ganger umulig, erkjennes i St.meld. nr. 12 (2002-2003), om dyrehold og dyrevelferd, pkt. 9.5.2. Mattilsynet er kjent med problemet, jf Mattilsynets vedtak av 26. april 2018, som jeg vil komme tilbake til nedenfor.

I samme stortingsmelding, pkt. 6.1.4, fremgår følgende:

Over halvparten av gårdsbrannene oppstår om natten, når det vanligvis er folk til stede på gården. Selv om brannen oppdages tidlig, kan det erfaringsmessig ta tid før brannvesenet er på plass. Det kan dessuten være vanskelig å redde dyrene ut, både på grunn av høyt antall, utforming av husdyrrom og oppstillingsmåte, og

fordi dyrene er skremt...Brannforebygging fremholdes derfor som det absolutt viktigste satsningsområdet for å redusere skadeomfanget. Min understreking.

Gårdsbranner har altså vært et stort problem, og i lys av dette fant regjeringen å foreslå lovgivning som skulle sikre tiltak mot brann (vern/forebygging). Alle dyr skal ha nødvendig vern mot brann, jf stortingsmeldingen pkt. 2.3.2.2. En brannvarsler verner ikke mot brann. Sagt på en annen måte er brannvarsling ikke brannforebyggende. En langt mer passende beskrivelse for en brannalarm vil være; *brannskadebegrensende*. Et varsel om brann er per definisjon et signal om eller en bekreftelse på at de brannforebyggende tiltak har sviktet. Det ble under lovgivningsprosessen – av naturlige årsaker – reist mindre fokus på å oppdage og bekjempe brann, se Ot.prp.nr.15 (2008-2009). Sistnevnte (bekjempelse) hører jo for øvrig til brannvesenets ekspertise og kjerneoppgaver.

Under pkt. 9.5.2.2 (Mål og tiltak) i stortingsmeldingen slås følgende fast:

Landbruksdepartementet vil ved endringer i regelverket stille krav om at det ved bygging av nye større driftsbygninger for husdyr og ved omfattende ominnredning av gamle bygninger over en viss størrelse, skal installeres brannvarslingsutstyr.

Det er ikke i forarbeidene gitt lignende krav for *eksisterende* bygninger. En kan i lys av ovennevnte stille spørsmål ved hvordan kravet om brannvarslingsutstyr har kommet inn i forskriften hva gjelder eksisterende bygninger.

Representant Dagfinn Høybråten (Krf) stilte i 2007 spørsmål til landbruksminister Terje Riis-Johansen, dette relatert til forskriften § 16, tredje ledd. Riis-Johansen innledet med å vise til at forskriften er en implementering av Europarådets anbefaling nevnt ovenfor. Tilsynelatende har Norge gjort noe langt mer enn å implementere den nevnte anbefaling. Samtidig viste ministeren til St.meld.12 (2002-2003), nevnt like ovenfor. Som sagt så er statene, i *anbefalingen*, ikke pålagt å ukritisk utarbeide regler som tvinger alle sauebønder til å installere brannvarslere. Noe slikt kan heller ikke leses ut av stortingsmeldingen. Riktig nok står det å lese under *Mål, strategier og tiltak* at det foreslås følgende målsettinger:

Krav om installering av brannvarslingsanlegg i større driftsbygninger innen fem år.

En driftsbygning med 60 vinterfora sauer, tilsvarende 6 kyr, kan ikke betraktes som "større driftsbygning". Videre fremgår det av samme melding, pkt. 9.5.2.2 (Mål og tiltak), at departementet vil (ved denne regelendring) stille krav om at det ved bygging av nye større driftsbygninger for husdyr, og ved omfattende ominnredning av gamle bygninger over en viss størrelse, skal installeres brannvarslingsutstyr.

Departementet og deretter lovgiver siktet seg altså inn på å få etablert regelverk som skulle ramme større driftsbygninger (hvor brannproblemet er mer aktuelt), og da bare knyttet til enten nybygg eller større ominnredning. Ser vi forskriften i lys av forarbeidene, kan vi konstatere at det ikke foreligger dokumentasjon fra lovgivningsprosessen som skulle rettferdiggjøre krav om installasjon av brannvarslingsanlegg i driftsbygninger på størrelse med den som er gjenstand for herværende dispensasjonssøknad.

For øvrig: Formålet med loven, og Mattilsynets tilsyn/rolle, er ikke å straffe dyreholdere, men å prøve å få dyreholderne til å følge reglene, slik at dyrene har det bra. Reglene må – ved tvil eller indikasjon på feil ved lovgivningen – tolkes i lys av lovens forarbeider. Det foreligger ingen opplysninger om at Lundquist ikke følger reglene og ikke gjør sitt ytterste for at dyrene skal ha det bra.

2.3.2 Lov, forskrift og Statlige veiledere

§ 16 i Forskrift om velferd for småfe, er som nevnt hjemlet i dyrevelferdsloven § 23. Det aktuelle tredje ledd i forskriften lyder som følger:

Egnet brannvarslingsanlegg skal være installer i bygningen senest 1. januar 2007 for geit og senest 1. september 2007 for sau. Dette gjelder ikke småfehold med færre enn 30 vinterfôrede dyr eller når brannalarm er åpenbart unødvendig.

Idet Mattilsynet nær sagt hjemler sitt vedtak i en uttalelse fra en veileder, blir det nødvendig å si noen ord om statlige veiledere.

Veiledere for myndighetsutøvelse ved tilsyn er utarbeidet i den hensikt å øke kvaliteten på tilsynsarbeidet gjennom å sikre korrekt, systematisk, enhetlig og forutsigbar myndighetsforvaltning. Dette betyr likevel ikke at veileder skal anses som lov eller forskrift. I motsetning til lov og forskrift er annen informasjon gitt eksempelvis i veiledere eller rundskriv ikke rettslig bindende. Veileder har altså ingen rettslig status, slik lov og forskrift har, og det kan da for eksempelets skyld vises til et utdrag fra *Direktoratets rolle i statens styring av kommunene* (Rapport 2013:14), pkt. 3.4.1.

Lover og forskrifter er bindende for kommunen på samme måte som for den statlige forvaltningen. For å få rettslig status må forskrifter kunngjøres offentlig. Veiledere er anbefalinger fra staten til kommunene, men de er ikke juridisk bindende. En veileder skal utformes innenfor rammen av det regelverket den refererer til, men den kan ikke pålegge kommunen bestemte løsninger der hvor loven gir rom for valg av mer enn en framgangsmåte.³

Statlige veileder kan altså ikke benyttes som hjemmel for pålegg ved tilsyn. Tekst fra veiledningen kan i høyden benyttes som begrunnelse for ilagt pålegg, men har altså ikke lovs kraft.

Som det vil fremgå av det som er gjennomgått nedenfor, synes veilederen å være i strid med lovens forarbeider, dette da det ikke finnes grunnlag for å sette slike strenge krav for brannvarslingsanlegg på eksisterende bruk av den størrelsen som her er oppe til vurdering. Dette problem må adresseres av Mattilsynet, uavhengig av herværende sak.

Veilederen er heller ikke i takt med de faktiske forhold. Eksempelvis søker sau trygghet i det rom de er vant til, og vil da ved brann søke innover i driftsbygningen, hvilket Mattilsynet synes å være enig i, jf vedtak av 26. april 2018. Selv om man altså skulle lykkes med å få sauene ut ved brann, vil de søke seg inn igjen. Veilederen anbefaler at driftsbygningen skal ha to store åpninger med en bredde på minst 1,5 meter, åpninger som Mattilsynet ønsker at sauene skal benytte ved brann. Sauene vil med høy sannsynlighet ikke benytte åpningene. Hvor de som har forfattet veiledningen har denne ideen om to åpninger/rømningsveier fra, vites ikke, men anordningen vil helt klart ikke ha noen funksjon ved brann, og dermed fremstår kravet i veilederen som irrasjonelt.

Disse åpningene vil for øvrig gi fri tilgang for de store rovdyrene. Dernest vil to slike store åpninger i driftsbygningen ikke være god dyrevelferd, og det vises da til at det ikke er uvanlig at temperaturene kryper ned mot minus 30 grader i området. Når det blåser blir føletemperaturen enda lavere, og snør det i tillegg vil slike åpninger by på enda flere utfordringer både for dyr og bonde. Det er kjent for Mattilsynet at det i indre strøk i Trøndelag kan bli ned mot minus 40 grader og opptil 2 meter med snø. Anordning /

---

³ Dette gjelder også for statlige veiledere utarbeidet for andre offentlige organer.

forslaget vil følgelig stride mot Europarådets konvensjoner og anbefalinger mht å sikre dyrene mot rovdyr og ugunstige/skadelige klimatiske forhold.

2.3.3 Mattilsynets lovanvendelse

I vedtak av 13. desember 2017 sies følgende:

Forskrift om velferd for småfe § 16 omhandler brannsikring. Regelverket krever at bygningen skal ha installert egnet brannvarslingsanlegg, senest innen 1. september 2007 for sau. Kravet om egnet brannvarslingsanlegg er i utgangspunktet absolutt jf. ordlyden «skal» i lovteksten.

Det som må være oppfylt er at dyra lett, og uten hindring, kan komme seg ut av og så langt bort fra bygningen at de ikke blir skadd av ild og varme med mer. Dette er ikke tilfelle i ditt fjøs.

...så lenge dyrene ikke har mulighet til fritt å gå inn og ut av bygningen vil kravet om brannvarslingsanlegg være gjeldende. Vi har vurdert at du ikke har spesielle nok grunner for å få fritak fra kravet om brannvarslingsanlegget.

Ordlyden ble gjentatt i vedtak av 2. mars 2018. I klageomgangen ble det fra Lundquists side reist spørsmål ved hva man i forskriften mener med "egnet brannvarslingsanlegg". Til dette svarte Mattilsynet i sitt vedtak av 26. april 2018 følgende:

For at et brannvarslingsanlegg i driftsbygninger med husdyr skal anses som egnet eller tilfredsstillende av Mattilsynet, skal det dokumenteres at anlegget er installert av autorisert personell og oppfyller kravene i brann- og eksplosjonsloven. FG-godkjente anlegg kan uten videre anses som egnet.

Mht hva som konstituerer "åpenbart unødvendig", uttaler Mattilsynet følgende:

Jf. § 16 i Forskrift om velferd for småfe er det ikke krav om brannvarslingsanlegg i driftsbygninger hvor det åpenbart er unødvendig. Hva Mattilsynet mener er åpenbart unødvendig er utdypet i veilederen nevnt under punkt 2 over. Tanken med at det i enkelte tilfeller er åpenbart unødvendig med brannvarslingsanlegg er, som nevnt tidligere, de tilfeller hvor dyrene har mulighet til selv å komme seg unna i tilfelle brann. Vi er kjent med at sau i en stresset situasjon som brann vil være, har en tendens til å søke tilbake til fjøset fordi det er her de føler seg trygge. Det kan derfor være vanskelig å få evakuert dyrene. Dere hevder at et brannvarslingsanlegg ikke vil være egnet til å redde dyrene ved en ev. brann og at det bare vil varsle bonden. Dere sier videre at siden driftsbygningen ligger på Gudfjelløya, som ikke har veiforbindelse, vil den offentlige brannverntjenesten ikke tilby sine tjenester på øya. Brannvesenet Midt IKS er av en annen oppfatning. Nærmeste brannstasjon er i Røyrvik kommune. Her finnes det transportabelt utstyr som gjør brannmannskapet i satnd (sic.) til også å tilby sine tjenester på Gudfjelløya.

Brann i en tradisjonell driftsbygning kan utvikle seg svært raskt, så det er viktig at alle vet hva de skal gjøre og at evakuering av dyra er planlagt. En brannalarm vil kunne varsle lenge før dyreeier selv oppdager brannen og tiltak kan settes i verk. Mattilsynet mener at et brannvarslingsanlegg i driftsbygningen på Gudfjell (sic.) i høyeste grad har en hensikt - ikke kun for å varsle bonden, men for å ivareta dyrenes sikkerhet. Dere er i klagen opptatt av dyreeiers sikkerhet og den er selvfølgelig viktig. Vi er i tillegg opptatt av dyrenes sikkerhet og dyrevelferden jf. §4 i Forskrift om velferd for småfe og §3 i Dyrevelferdsloven. Det er mange tiltak ved brann/branntilløp som kan settes i verk uten at dyreeier utsettes for unødige

påkjenninger. Det bør jevnlig trenes på brannslukning og evakuering av mennesker. Dersom dyrene kan benytte rømningsveiene daglig (eller fra tid til annen), for å bli vant med å gå her, vil det kunne hjelpe. I en driftsform hvor sauene fritt kan gå inn og ut hele døgnet er dette noe de er vant til og sannsynligheten for at de vil søke ut ved en brann er større

2.3.4 Kommentarer til Mattilsynets lovanvendelse

2.3.4.1 Innledende bemerkninger

Ved en gjennomgang av lovens forarbeider, ser man altså ikke spor av grunnlag for det rigide krav som plutselig ble nedfelt i forskriften § 16, tredje ledd. Det kan dermed synes som om lovgiver ikke har vært klar over at det manglet grunnlag for lovgivningen på dette området, eller at grunnlaget var mer nyansert, og så har man bare banket igjennom en regel, uten å kjenne grunnlaget, eller i hvert fall sentrale aspekter ved det.

Dyrevelferdsloven § 23, som er hjemmelen for forskriften § 16, skal sikre dyrs levemiljø. Levemiljøet er i sin tur ment å fremme god helse og bidra til trygghet og trivsel for dyrene. Tiltak som skal sikre dyrs levemiljø, skal samsvare med bestemmelsens formål. Et brannvarslingsanlegg vil ikke kunne fremme god helse, og det vil heller ikke gjøre oppholdsrommet mer egnet eller tryggere for et dyr, ei heller vil det påvirke sauens trivsel eller endre sauens levemiljø til det bedre.

2.3.4.2 Egned brannvarslingsanlegg

Det fremgår av forskriften § 16, tredje ledd, at det skal være installert "egnet" brannvarslingsanlegg i bygningen. Mattilsynet hevder at kravet om "egnet" er absolutt.

Før lovendring 14. november 2007 var det et krav om at brannvarslingsanlegget skulle være både egnet og godkjent. Ved nevnte lovendring ble ordet "godkjent" fjernet. Det fremgår ikke av verken lov, forskrift eller forarbeider hva man har ment med "egnet brannvarslingsanlegg". Begrepet er heller ikke nevnt i Mattilsynets veileder. Like fullt har Mattilsynet, i sitt vedtak av 26. april 2018, i detalj beskrevet begrepets innhold, dog uten å begrunne fremstillingen.

Mattilsynet setter likhetstegn mellom egnet og godkjent. Tolkningen er uholdbar, jf det faktum at kravet om godkjenning ble fjernet ved lovendringen i 2007. Det eksisterer altså intet krav om, og det finnes da heller ingen hjemmel for å kunne kreve at anlegget skal være godkjent. En egnethetsvurdering må i lys av dette tas utgangspunkt i noe annet enn en vurdering om anlegget oppfyller én eller annen standard.

Egnet kan og skal likestilles med formålstjenlig. Dersom formålet ikke kan oppnås, vil et anlegg ikke være egnet. Formålet med forskriften er å legge forholdene til rette for god helse og trivsel hos sau og geit, og sikre at det tas hensyn til dyrenes naturlige behov. Et brannvarslingsanlegg vil ikke kunne tjene dette formål. Formålet med et brannvarslingsanlegg er å begrense konsekvensene brann kan få for liv og materielle verdier.

Som det fremgår av herværende skriv er det lite sannsynlig at sauer kan berges når brann først har oppstått, hvilket Mattilsynet også er enige i, jf vedtak av 26. april 2018:

Vi er kjent med at sau i en stresset situasjon som brann vil være, har en tendens til å søke tilbake til fjøset fordi det er her de føler seg trygge.

Dernest vil installasjon og drift av brannvarslingsanlegg på Gudfjelløya pådra Lundquist en økonomisk byrde som i sum vil kunne føre til at driften må legges ned. Et krav om brannvarslingsanlegg vil følgelig påføre større skade på materielle verdier (her; driften og

de verdier som i dag er knyttet til denne) enn en brann vil gjøre. Pålegget i herværende tilfelle vil altså medføre en samfunnsøkonomisk skade som ikke står i forhold til nytten.

Et tredje moment i denne vurderingen er at selv om et brannvarslingsanlegg ble installert, vil det ikke ha noen reell funksjon, dette idet det lokale brannvesen ikke kan ta seg ut til driftsbygningen vinterstid, og i hvert fall ikke innenfor et fornuftig tidsrom hvor det er sannsynlig at liv og materiell kan reddes. Det er altså lite sannsynlig at sauer gis større overlevelsessjanser med et installert brannvarslingsanlegg på Gudfjellet enn uten.

Dersom et brannvarslingsanlegg ikke er formålstjenelig, vil det være irrasjonelt å pålegge installasjon av et slikt anlegg.

Konklusjonen blir da at et brannvarslingsanlegg i driftsbygningen på Gudfjellet ikke vil være formålstjenlig, og at loven ikke pålegger installasjon av uegnede brannvarslingsanlegg. En slik installasjon vil for øvrig fremstå som åpenbart unødvendig.

2.3.4.3 Begrepet/unntaket: åpenbart unødvendig

2.3.4.3.1 Krav om åpninger i driftsbygning

Mattilsynet viser til veilederen hvor det bl.a. står at driftsbygningen må ha minst to store åpninger på 1,5 meters bredde, og stiller som hovedkrav at:

...dyra lett, og uten hindring, kan komme seg ut av og så langt bort fra bygningen at de ikke blir skadd av ild og varme med mer. Dette er ikke tilfelle i ditt fjøs.

...så lenge dyrene ikke har mulighet til fritt å gå inn og ut av bygningen vil kravet om brannvarslingsanlegg være gjeldende.

Ved å lage slike huller i driftsbygningen åpnes det opp for at gaupe og jerv kan ta seg inn på vinterstid. Det samme vil gjelde for bjørn på vårparten. En slik anordning vil være i strid med Europarådets konvensjon og anbefalinger mht å sikre dyrene mot rovdyr, jf anbefalingens fortale, sjette avsnitt, samt artikkel 14, første ledd. Denne delen av veilederen strider følgelig imot nevnte internasjonale avtaler, og kunne ikke ha vært gjennomført selv om den var gitt ved forskrift. Den øvrige del av veilederen er oppfylt, jf Lundquists søknad til Mattilsynet av 30. september 2017.

Dersom vi legger til grunn at veilederen skal følges, er vilkårene i unntaksbestemmelsen oppfylt, og det foreligger ikke lovgrunnlag for å pålegge installasjon av brannvarslingsanlegg

2.3.4.3.2 Generelle uttalelser fra Mattilsynet som menes dekket av veilederen

Mattilsynet anfører i sitt avslag av 13. desember 2017 at:

Brannsikring er viktig i en driftsbygning. Som dyreeier og bonde har du plikt til å følge de regler som gjelder om brannsikring.

Vi er enige i at brannsikring er viktig, men denne indirekte anklage er grunnløs. Lundquist har gjort det som er nødvendig etter lovverket for å sikre driftsbygningen mot brann. Mattilsynet har ikke pekt på noe negativt mht brannsikringen på gården. Tvert imot synes Mattilsynet å være positivt innstilt til de brannsikrende tiltak som er gjort, jf det nevnte vedtaket.

Et brannvarslingsanlegg varsler at brann er under utvikling. Tilløp til brann, og etterfølgende varsel fra et slikt anlegg, er følgelig en bekreftelse på at brannsikringen har feilet. Brannvarsling er altså ikke brannsikring, og Lundquist kan ikke da anklages for ikke å ha sikret driftsbygningen mot brann.

For øvrig kan brannfaren (risiko for brann) betraktes som minimal. Eneste brannkilde i driftsbygningen er en elektrisk ledning som strekker seg til 6 lysrør/armaturer og en avtrekksvifte. Lysrør som begynner å blinke blir straks skiftet ut sammen med tenner. Det skjer altså ingen varmgang, og det foreligger følgelig ingen fare for brann. Her bør det også nevnes at en driftsbygning for sau benytter mindre elektronisk utstyr – dette i motsetning til melkebruk og svineproduksjon, hvor det blant annet er installert melkeanlegg/robot og varmelamper – hvilket betyr et langt enklere/mindre elektrisk anlegg.

I vedtak av 26. april 2018 følger Mattilsynet opp tidligere argumentasjon og anfører at vilkårene i unntaksbestemmelsen ikke er oppfylt fordi sauene ikke kan gå fritt inn og ut av bygningen, og fordi sauene ved brann ikke selv har mulighet for å komme seg ut. Videre argumenteres det med at bonden skal øve på evakuering ved brann, eller ha planer for evakuering klar. Endelig slår Mattilsynet fast at man – i motsetning til Lundquist – er opptatt av dyrenes sikkerhet og dyrevelferden. Sett i lys av Mattilsynets behandling av herværende sak, herunder dets argumentasjon, foreligger det gode grunner for å tvile på Mattilsynets motiver. Avleveringen av slike nedsettende erklæringer, synes i beste fall å være av infantil art. Nødvendig – eksempelvis for sakens opplysning – har det i alle tilfeller ikke vært.

Som nevnt ovenfor vil en ordning med store åpninger i driftsbygningen være i strid med de internasjonale avtaler som norsk lovgivning bygger på. Derneft bekrefter Mattilsynet at man er kjent med at sau har en tendens til å søke tilbake til fjøset ved brann. Med andre ord må Mattilsynet være enige i at en evakuering vil fremstå som høyst risikabel og tilnærmet meningsløs, hvor den i verste fall vil kunne påføre dyrene ekstra frykt og pine, dette ved at brennende sauer som har blitt evakuert (halt ut av bygget mot sin vilje) med høy sannsynlighet vil løpe inn i brannen igjen, straks de kommer seg fri, og påfører seg selv enda mer pine, dette i tillegg til å skape ytterligere kaos med fare for menneskeliv.

Generelt kan det nevnes at muligheter for evakuering er relevant for enkelte dyreslag, men ikke for alle. Sauer vil som nevnt søke sikkerhet der de oppholder seg, og en evakueringsplan er følgelig nytteløs. Merk også at det ikke er krevd evakueringsplan for dyr ved brann, jf anbefaling fra Europarådets faste komité. Lovgiver har følgelig vitende eller uvitende gått lengre enn hva Europarådet anbefaler. Kravet om evakueringsplan strider også mot Mattilsynets egen oppfatning av brann og sau, jf det som er sagt om dette ovenfor. Kravet er dermed selvmotsigende.

Argumentet mot å gi dispensasjon fremstår følgelig som selvmotsigende, og har uansett ikke hjemmel i lov.

2.3.4.3.3 Brannvesenet Midt IKS tilbyr sine tjenester på Gudfjelløya

Forskriften § 16, tredje ledd, krever som nevnt at egnet brannvarslingsanlegg skal være installert. Et slikt krav kan dog ikke pålegges bonden dersom installasjon av brannalarm fremstår som åpenbart unødvendig.

I vedtak av 26. april 2018 hevder Mattilsynet å ha vært i kontakt med det lokale brannvesen, og at brannvesenet har erklært at man ikke har noe problem med å tilby sine tjenester på Gudfjelløya. Påstanden fremstår som enten ufullstendig, bevisst villedende eller ønsketenkning. Sauene befinner seg i driftsbygningen fra senhøsten til våren. I størstedelen av denne perioden er ikke Tunnsjøen farbar. Brannvesenet har så langt vi vet intet adekvat fartøy liggende i beredskap.

Siden Mattilsynet like fullt synes å ha full oversikt over brannvesenets beredskapsplaner på Gudfjelløya, ber vi Mattilsynet om å dokumentere påstandene.

Uten dokumentasjon kan vi bare konkludere med at brannverntjenesten, i tilfelle brann i driftsbygning på Gudfjellet, i høyden kan bistå med etterslukking/sikring – dette forutsatt at det er fint vær og åpen/isfri sjø – og at brannvarsler i driftsbygningen ikke vil ha noen som helst sikringsmessig eller skadebegrensende effekt.

Idet det er usikkert hvorvidt Mattilsynet sentralt kjenner til gården på Gudfjellet, og rammene for driften, vises det til www.gudfjellet.com

2.3.4.3.4 Oppsummering

Mot ovennevnte bakgrunn kan det fastslås at driften på Gudfjellet kommer innunder unntaksbestemmelsen i forskriften § 16, tredje ledd, i.f. (*åpenbart unødvendig*) og at dispensasjon følgelig skal gis. Vi anmoder derfor om at Mattilsynet sentralt omgjør vedtaket.

3. VEDTAKET ER IKKE SIGNERT

Avslutningsvis reises det på formelt grunnlag innsigelse mot vedtakets gyldighet, dette da vedtaket ikke er signert. At et dokument er *elektronisk godkjent* er en meningsløs erklæring. Alle offentlige dokument skal signeres, dette ikke bare for å kunne identifisere forfatteren, men også for å kunne fastslå hvem som eventuelt skal bære ansvar. Vedtak skal uansett signeres, jf det generelle prinsippet i tvisteloven § 19-4, annet ledd, og § 19-6, annet ledd.

Mattilsynet har for øvrig ikke inngått avtale med oss om at vedtak kan signeres elektronisk. Vedtaket er dermed ikke gyldig.

* * *

Vi tar forbehold om å komme med ytterligere anførsler.

Med hilsen

Torrevieja, 8. juni 2018

Herman J Berge
LL.M.